

МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ТА ПРИВАТНЕ ПРАВО

Ковригіна О.К., Коваленко С.С.

студентки,

Науковий керівник: Миронець О.М

старший викладач,

Національний авіаційний університет

ПРАВА ЛЮДЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ У МІЖНАРОДНОМУ ПУБЛІЧНОМУ ПРАВІ

Проблеми інвалідів належать до міжнародних проблем, а міжнародним співтовариством вироблено загальні норми та принципи формування політики держав щодо інвалідів. Існуючі міжнародні документи з прав людини не висвітлювали всесторонньо права осіб з інвалідністю, а самі люди з інвалідністю не використовували у повній мірі різноманітні механізми захисту, які передбачені цими документами. Тому, на сьогодні питання щодо дотримання нашою державою міжнародних стандартів забезпечення та захисту прав і свобод людей з інвалідністю, їх повної інтеграції в суспільство, є досить актуальним.

Окремі питання механізму захисту прав людей з обмеженими можливостями в міжнародному праві людини розглядалися такими вченими, як А.В. Басиста, Ю.Ю. Івчук, Л.Р. Наливайко, К.В. Степаненко, В.В. Вінніченко.

Конвенцією ООН про права інвалідів сформовано єдиний підхід щодо визначення поняття «інвалідність» – це поняття, що еволюціонує і «є результатом взаємодії, яка відбувається між людьми з інвалідністю та перешкодами у стосунках і середовищі» [1].

За даними Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я, люди з інвалідністю становлять близько 10% всього населення земної кулі, загальна кількість яких сягає 650 млн. осіб [2], тому, при формуванні державної соціальної політики більшість країн світу враховують

зміну соціально-економічних умов та надають 23 пріоритетного значення не «медичному», а «соціальному» підходу до проблеми [3].

У грудні 2006 року Генеральна Асамблея ООН прийняла Конвенцію ООН про права інвалідів та Факультативний протокол до неї. Конвенція передбачає основні міжнародні стандарти забезпечення та захисту прав і свобод людей з інвалідністю. На шляху дотримання цих стандартів Україна підписала та Законом України від 16.12.2009 року № 1767-VI ратифікувала цей надзвичайно важливий нормативно-правовий документ. Мета цієї Конвенції полягає у заохоченні, захисті та забезпеченні повного і рівного користування всіма людьми з інвалідністю усіма правами людини та основоположними свободами, а також в заохоченні поваги до властивої їм гідності [3].

В.Л. Костюк зазначає, що Конвенція про права інвалідів, по-перше, виступає міжнародно-правовим базисом існування й закріплення найбільш важливих і фундаментальних прав осіб з інвалідністю; по-друге, визначає міжнародні стандарти з питань прав осіб з інвалідністю та окреслює соціальні орієнтири розвитку суспільства й держави; по-третє, виступає ключовим міжнародним договором у системі джерел права соціального забезпечення, що покликаний регулювати відносини соціального забезпечення за участі осіб з інвалідністю; по-четверте, виступає міжнародно-правовим базисом розвитку внутрішнього законодавства про соціальне забезпечення й законодавства про права осіб з інвалідністю; по-п'яте, потребує більш глибокої та адекватної імплементації в чинному законодавстві України на підставі розроблення та ухвалення новітнього суспільно схваленого законодавчого акта про права осіб з інвалідністю [3, с. 129].

Варто зазначити, що статтею 3 Конвенції про права осіб з інвалідністю визначено такі принципи Конвенції:

а) повага до притаманної людині гідності, її особистої самостійності, зокрема свободи робити власний вибір, і незалежності;

б) недискримінація;

- c) повне й ефективне залучення та введення до суспільства;
- d) повага до особливостей осіб з інвалідністю і прийняття їх як компонента людської різноманітності й частини людства;
- e) рівність можливостей;
- f) доступність;
- g) рівність чоловіків і жінок;
- h) повага до здібностей дітей з інвалідністю, що розвиваються, і повага до права дітей з інвалідністю зберігати свою індивідуальність [1].

Саме забезпечення реалізації зазначених принципів сприяє ефективній реалізації механізму захисту прав осіб з обмеженими можливостями. Їх визнання й дотримання як на національному, так і на міжнародному рівнях дасть змогу підвищити ступінь безпеки та соціальної захищеності таких осіб.

У статті 15 Європейської соціальної хартії визначено право осіб з інвалідністю на самостійність, соціальну інтеграцію та участь у житті суспільства. З метою забезпечення особам з інвалідністю, незалежно від їхнього віку та характеру й походження їхньої інвалідності, ефективного здійснення права на самостійність, соціальну інтеграцію та участь у житті суспільства сторони Хартії зобов'язуються, зокрема:

- вжити потрібних заходів для забезпечення особам з інвалідністю орієнтування, освіти та професійної підготовки, коли це можливо, у межах загальних програм або, коли це видається неможливим, у державних або приватних спеціалізованих закладах;
- сприяти їхньому доступові до роботи з усіма засобами, які можуть заохочувати роботодавців брати на роботу осіб з інвалідністю й утримувати їх у звичайному виробничому середовищі та пристосовувати умови праці до потреб осіб з інвалідністю або, коли це видається неможливим у зв'язку з інвалідністю, шляхом облаштування або створення спеціальних робочих місць з урахуванням ступеня інвалідності. У деяких випадках такі заходи можуть вимагати використання спеціалізованих служб працевлаштування та надання допомоги;

– сприяти їхній всебічній соціальній інтеграції та участі в житті суспільства, зокрема, шляхом вжиття заходів, включаючи технічну допомогу, що спрямовані на усунення перешкод для спілкування й пересування і що надають доступ до транспорту, житла, культурної діяльності та відпочинку [5].

Сформований у міжнародному праві правозахисний підхід забезпечує повагу та підтримку осіб з інвалідністю, оскільки такі особи утворюють значну частину населення в усьому світі, але вони досі залишаються однією з найбільш уразливих груп суспільства. Визначення на рівні міжнародних документів принципів і завдань міжнародно-правового механізму захисту прав осіб з обмеженими можливостями є важливим аспектом дотримання прав таких осіб.

Список використаних джерел:

1. Про права осіб з інвалідністю: Конвенція Організації Об'єднаних Націй від 13.12.2006 № 995.
2. Інклюзивна освіта для дітей з особливими потребами в Україні: Українсько-канадський проект, тренінгові модулі. Київ, 2011. 132 с.
3. Костюк В.Л. Конвенція ООН про права інвалідів у системі джерел права соціального забезпечення: науково-правовий аспект. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. № 13. С. 127–130.
4. Іванова Т.В. Міжнародні стандарти щодо соціалізації людини з інвалідністю, *конф. присвяч. 155-річчю Одеського національного університету імені І. І. Мечникова*, Всеукр. наук.-практ. конф. молодих вчених, конф Одеса, 15 травня, 2020. С. 22–26.
5. Європейська соціальна Хартія. Страсбург, 1996.
6. Кузнецова М.Ю. Міжнародно-правовий механізм захисту прав людей з обмеженими можливостями. *Юридичний науковий електронний журнал*. Суми, 2020. С. 109–112. URL: http://www.lsej.org.ua/7_2020/28.pdf.